

Artà

PRENSA
FORNIDA

SUS SENAS

ANY VII - Nº 63 - SEGONA EPOCA - PERIÒDIC INDEPENDENT D'INFORMACIÓ LOCAL - OCTUBRE 1991

Dècimes desbaratades

—1.

Sa revista «Galatzó»
i sa revista «Foganya»
varen córrer tota Espanya
amb un dia i amb calor,
duien dins un senaió
Santa Ponça i es Gorg Blau,
tres barques i una nau
i es Castell Gaballí,
sa revista «Algebéi»,
«Pòrtula» i «Bona pau».

—2.

Na Lletrudis Garameva
i na Pereta Coloma
feren un viatge a Roma
amb na Leocàdia Leva,
també amb na Pixedis Seva
i sa dona d'en Roc Blanes,
i en quaranta vuit setmanes
visitaren molts de llocs;
racons en deixaren pocs;
de tornar-hi tenen ganes.

—3.

Na Mateva Capllonch Sanxo
i na Bernat Estarelles
menjaren quatre paelles
dins ses cases de Son Ganxo;
de segon plat: un bon ranxo
de peix, saupes i oblades.
De postre quatre ensaimades
tres tortades i un cafè,
aigo, llimonada i te.
Tornen estar convidades.

ES PORQUERET DE SA PELLISSA

Un record pels qui descansen baix els xiprers del nostre ben cuidat cementeri. Baix del cel de la tardor, els dies curts, continua el caminar del poble. I com un glatir de vida, tinguent present la mort, ve l'Artà a cavostra com l'amic de cada dia.

Un amic no demana mai. Dona tot quan té.

Artà

Maquetatge:

Serafi Guiscafré
Arturo Pomar

Dibuix: ARPO

Fotografia:

Julio Infante
Miquel Mestre Ginard

Repardidor:

Joan Bujosa Tous

Coordinació:

Joan Bujosa Tous
Mª Àngels Piñeiro

Redacció:

Serafi Guiscafré
Mª Àngels Piñeiro
Tomeu Femenies Sard
Joan Sard
Josep Cantó

Col·laboradors:

Antoni Ginard
Mª Dolors Bonnin
Dr. Miquel Mestre Genovard
Miquel Mestre Ginard
Miquel Morey
Josep Melià
Miquel Bota Totxo
Francisco Barbón

Pseudònims:

En Pinxo de Son Recuit
Es Santanyiner
Un de fora poble
Nuredduna
Gafese
CEFE
ARPO
Es Sant Pere

Administració:

R.S.N.

M.A.P.E.

Cobrança:

Alejandra Infante

Direcció Artà: Conjunta

C/ Cardenal Despuig, n° 8-10

Tel. 83 66 52 - 83 62 49

Publicitat: 83 66 52 - 83 62 49

ARTÀ: No se responsabiliza de los conceptos vertidos por sus colaboradores, ni se identifica necesariamente con ellos. La opinión de la Revista se expresa únicamente a través del artículo editorial.

Dipòsit Legal PM 203-1983

Impressió: Impremta Politécnica

Tel. 71 26 60. PALMA

editorial: Que nos devuelvan el tren

Hacia tiempo que no hablábamos del tren. Ese ferrocarril que nos tienen secuestrado los intereses capitalistas, para sacarle rendimiento a sus inversiones sin importarles las vejaciones del pueblo llano, condenado a ser ciudadano de tercera en el concierto nacional. Deploramos que ante la injusticia no prenda con mayor firmeza el sentimiento autonomista que debiera ser inherente a toda persona, pero con apremiante necesidad ante el trato que recibimos de las autoridades centrales. Se derrochan millones intentando un tren de alta velocidad Madrid-Sevilla y nos dejan a los mallorquines sin un transporte de absoluta necesidad, con evidente futuro para las comarcas levantinas. Y lo hacen con la excusa de su nula rentabilidad.

¿Dónde está la rentabilidad de la R.E.N.F.E.?

¿En cuánto contribuimos desde Baleares, con nuestros impuestos a costear sus pérdidas? ¿Cuándo podemos usar sus servicios?

Y miles de preguntas.

Lo lamentable del caso es que las autoridades comunitarias no parecen interesadas en el asunto.

Pasan de este y otros problemas comunitarios que justificarían su gestión.

Suena a sarcasmo, desde esta vetusta y sesuda Villa artanense, la declaración del Conseller, honorable Llorenç Oliver, al afirmar que los servicios de Aumasa no son tan malos como le habían denunciado.

Hemos visto bajo la lluvia, en la parada del Bus, cómo nuestras gentes aguardaban impertérritas su llegada. Sin una marquesina que les resguardara, al puro aire libre.

Esperando el Bus. ¿Quieren una imagen más tercermundista?

Vemos diariamente como se nos da un paseo por las atiborradas calles de Manacor, haciéndonos perder media hora como mínimo, convirtiendo un viaje relativamente corto en un incómodo traslado, teniendo en ocasiones que cambiar de vehículo.

¿A esto le llama el honorable Conseller, buen servicio? Sostenemos que ante la saturada carretera, restablecer la línea de trenes modernizados evitaría la interminable y peligrosa caravana.

Unas mínimas paradas en las ocho estaciones hasta Inca y directo desde allí a Palma conseguiría desplazarse a esta Ciudad en menos de una hora a la numerosísima cantidad de usuarios. Sin contar la facilidad para traslados a pueblos ubicados en la línea, incómodos para ser visitados por carretera.

Porque la realidad es que no se hace nada para paliar las acuciantes necesidades. Y cuando se intenta, como por ejemplo, el ensanchamiento desde el Coll a Artà se realiza con una lentitud desesperante.

Pedimos de nuevo el tren.

Sabemos que tal vez, por ahora, sea clamar en el desierto. Sospechamos que mientras no alcancemos mayores niveles de autonomía y mientras en la Comunidad mande la derecha, no se hará porque va contra sus intereses. Si un día gobernara el Partido Socialista, debería callarse por su cualidad de sucursalista.

Sólo una autonomía fuerte, con un pueblo consciente de sus derechos y sus necesidades puede devolvernos el orgullo de ser un país.

No lo olvidemos.

Al tren lo instalaron los mallorquines y se lo llevaron los peninsulares del Centralismo.

Lo triste es que hagan oídos sordos a las voces que claman para su restauración quienes gobiernan una autonomía que no entienden ni sienten.

Pobre País nuestro.

SA COLÒNIA DE SANT PERE

Oscilaciones atmosféricas.— Aunque las lluvias han sido muy escasas, los vientos han soplado algunos días con violencia, hasta el punto que una de las ráfagas tronchó de cuajo un pequeño tamarindo situado en las inmediaciones del Torrente de la Torre.

Las mareas han sido también muy variables, pasando en breve tiempo de una pleamar que cubría las rocas de las orillas, como casi nunca había hecho, a una baja-mar que descubría muchos metros de hierba en donde solían comer las salpas en su época.

Estos cambios tan acusados y rápidos nos ofrecieron días en que el mar parecía un lago, y al día siguiente amanecía con un temporal de olas gigantes, que producían grandes espumaredas. Era un verdadero espectáculo, pero un contratiempo para los aficionados a la pesca, que no podían siquiera arrimarse al mar si no estaban dispuestos a recibir una ducha salada.

Traída de aguas. Creo que los colonienses podemos ya desechar los temores de larga demora en la conducción de agua a los núcleos de la población. Las obras han empezado ya, y hasta pasando por la carretera de Artà, se ven máquinas trabajando en explanaciones y zanjas. En las inmediaciones del Torrente de «Can Eloi», y en la finca así llamada, han aparecido montones de tierra removida procedente de la excavación que se hace para la instalación de los depósitos reguladores. Por ser aquello el final de la «Costa d'en Chapato» desde allí se domina toda la Colonia.

Primeras Comuniones. El día 29 de septiembre, domingo y día de los Santos Arcángeles, hubo varios actos que merecen ser relatados.

Para empezar, se celebraron dos primeras comuniones múltiples en la Colonia y en Artà, pero sólo una de ellas afectando a las dos poblaciones.

Los hijos de la Familia Caldentey, muy apreciada en la Colonia, hicieron su primera comunión en la Iglesia Parroquial del pueblo, por lo que los otros comulgantes, los hermanos Irene y Jorge Cabrer González, hijos de José Cabrer Fito y María González Durán, por incompatibilidades de espacio y tiempo, tuvieron que celebrar la fiesta religiosa en la de Artà, organizando la comida en la Casa Naval de Belén.

Por no poseer el don de la ubicuidad, sólo pude asistir a una de las comuniones, por lo que me tengo que limitar a decir que la función religiosa de Artà fue muy bonita y emotiva.

La comida en la Casa Naval, a pesar de que llovió y no se pudo celebrar nada fuera, resultó magnífica, derrochando simpatía tanto los padres de los comulgantes como el Director y servicio del Restaurante, por lo que los invitados salieron encantados y satisfechos. Llamó la atención una gigantesca tarta de pisos que tuvieron que cruzar por el comedor, recibiendo una salva de aplausos por lo bonita y elegante, si es que se pueda calificar de elegante a un grande y artístico pastel de proporciones muy acertadas.

Desde estas líneas quiero dar la enhorabuena a las dos familias cuyos hijos tomaron el Pan de los Angeles por primera vez.

Pequeño concierto. El mismo día 29, a las 5 de la tarde, en una sala del convento de las Hermanas de la Caridad, nos reunimos una docena de personas amantes de nuestra buena música, para escuchar y aplaudir las canciones con que nos deleitó la sin par María Genovart Ginard, impulsora de «Artà Balla i Canta». En su repertorio nos cantó, acompañada siempre de su guitarra, algunas canciones compuestas por ella misma, y que apenas se habían estrenado.

Esa mujer posee una vena artística y pone en sus actuaciones un entusiasmo, que se transmite de forma especial a los que la ven y oyen, que hace que nadie se distraiga cuando ella interpreta, aunque sean canciones muy oídas y antiguas. ¡Enhorabuena y adelante, Tieta!

Desaparición de un bonito y antiguo Bar. Ante la noticia de que el Bar Los Tamarindos

busqué a los propietarios del mismo para averiguar si era circunstancial o definitivo el cierre. Se me contestó que era cierre definitivo porque la familia tenía otras ocupaciones y no era posible atender adecuadamente el bar, así que los colonienses y visitantes, entre ellos muchos franceses, hemos perdido el bar más antiguo de la Colonia, y me atrevo a decir que también el mejor situado. Esperemos que la familia Valleaneras tenga suerte, y si las circunstancias hicieran que el negocio se abriera otra vez, seríamos de los primeros en celebrarlo.

Carreteras. Mucho se comenta el arreglo que se ha hecho en el tramo del cruce a Artà. Los que estábamos acostumbrados a circular por ella antes, experimentamos ahora una gozada al recorrerla. El Coll de Morell ha dejado de ser un obstáculo difícil. Asimismo tiene que haber un pero como en la mayoría de mejoras, y en esta ocasión el pero consiste en no haberse terminado aún las obras en el cruce. Hay ahora gran cantidad de polvo y parece que no se trabaja en su terminación. ¿Se habrá agotado el presupuesto? Por aquí se teme que ocurra algo de esto, y si es así no se terminará lo pronto que todos quisiéramos.

Baños en Octubre. A principios de este mes, el tiempo nos ha obsequiado con bastantes días de sol y con temperatura agradable, que hicieron que la playa de la Colonia se viera ocupada muchas horas del día por numerosos bañistas, si bien se notaba que los mallorquines eran escasos. Los procedentes de zonas frías se veían más satisfechos por la bondad de la temperatura, al compararla con la de sus países. Los naturales ya estamos acostumbrados y sentimos antes el fresquete.

Nota aclaratoria. Cuando había escrito esta croniquilla ya, tuve ocasión de hablar con Benito Capó, encargado de la Alcaldía de la Colonia, y me explicó que lo de la traída de aguas había sido encargado a la empresa COEXA, que el que lleva el mando es el Sr. Soler que vive en Cala Ratjada, y que cree que en unos dos años la obra estará terminada.

JOSÉ CANTÓ PLANISI

CENTRE COMERCIAL

JONC

SABATERIA I VIRMERIA

ENCÍS

PERFUMERIA I LLENCERIA

C/. Gran Via, 2
Tel. 83 50 66
ARTA

BOUTIQUE

SEDUM

DISTINCIÓ UNISEX

NADONS

BOUTIQUE INFANTIL

Comisario Castell

por ARPO

—¡Rellamps, Boira! ¿Dónde vas tan enllestit?

—A Ciutat, tenc una cita en es Principal.

—I això?...

—Como parece ser que en el pueblo al fin tendremos un teatro de *collons de mica*, quiero estar preparado para cualquier acontecimiento lírico.

—¡Fotre! ¿Es que también cantas?

—¡Joder, comisario! ¿Es que no me ha oído cuando por las mañanas voy a *s'escusat*?

—¡Hombre! ahora que lo dices...

—Me parece Boira que tú ya no estás para estos trotes.

—¡Putas! ¿Qué quiere usted insinuar?

—Que *s'ase ja es vei*.

—En *Pere Violi opina tot lo contrari de vosté*. La otra noche en el transcurso de una velada en *Sa Muntanyeta*, después de interpretar el sólo de «La Tabernera del Puerto», todo entusiasmado me recomendó al director de L'Oratoriana.

—Y ahora qué me dices...

—Pues, lo que ha oído.

—Así que estás decidido a dar el paso.

—I tant.

El día amaneció radiante, un sol rojo, poderoso; asomaba tras la montaña envolviendo el oratorio de San Salvador en una nube de oro; la larga tira de cipreses que bordean la escalianta de ascenso al convento brillaban de rocío mañanero, y en cada una de sus puntas se formaban diminutas gotitas brillantes como cuarzos esmerilados.

Abajo, el pueblo despertaba a la monotonía, al trabajo cotidiano, al quehacer diario...

Boira entró en la comisaría con resignación estoica; en su rostro se dibujaba una sonrisa pálida y tristonera, fiel reflejo de un fracaso anunciado de antemano.

Castell, apoltronado en su sillón de cuero renegrido, interrogó más con la mirada que con palabras a su subordinado.

—¡Qué! ¿Cómo ha ido?...

Boira levantó sus enormes hombros en señal de impotencia, mientras contestaba al comisario.

—*Res de res*.

—¡Bona fotuda! —¿I què t'ha dit en Gori Marcus?

—Que tenía que educar la voz.

—¿La voz o el lenguaje?, apuntó Castell dejando resbalar las palabras.

—¡Reputas! a lo mejor las dos cosas.

—*Es necessari Boira, es necessari...*

—*Sí senyor, vosté sempre te raó.*

EL «BOOM» DEL CLUB DE LA TERCERA EDAD

El Club de la Tercera Edad, erróneamente llamado por muchos el «club des veis», es, hoy en día, una de las entidades más populosas y pujantes de la vida social artanense. Sus más de un millar de asociados acreditan sobremanera su creciente auge y esplendor.

Aún siendo conscientes de su imparable proyección y analizando el fenómeno desde la más pura objetividad se deduce que el fundamento de tan espectacular despegue descansa sobre tres pilares básicos que, sin orden de prelación e importancia, son,

A.) la favorable política social llevada a cabo por los gobernantes estatales y autonómicos tendentes a través de esta filosofía en ganarse la voluntad de este colectivo amplio e influyente;

B.) la inestimable aportación municipal en forma de continuas ayudas y, sobretudo a la generosa cesión de usufructo del local social, cuya estratégica ubicación e idoneidad está fuera de toda duda; y, por último, la entusiasta y eficaz gestión llevada a cabo por el equipo directivo a través de una tarea realmente plausible y desinteresada, algunas veces incomprendida pero siempre encaminada al bien de la entidad.

El incesante incremento de afiliación y, la cada vez más intensa vida social, que celosamente promociona y promueve la asociación, conllevará a no muy tarde, a un replanteamiento del espacio disponible de la sede social y, buscar para ello, de un nuevo entente con el Ayuntamiento en forma de otra cesión. Y, es que al Club, le sucede lo mismo que a los chicos en edad de crecimiento, que los vestidos y los zapatos se les van quedando cortos y estrechos con el paso de los años. El problema aún no es de U.V.I., pero puede serlo a corto o medio plazo.

Curiosamente, la mentalidad de la tercera edad ha sufrido un cambio radical en el transcurso de estos últimos tiempos. De pronto, se nos han vuelto unos trotamundos empedernidos en los que los lindes de la isla les van quedando reducidos; tampoco quedan «cellers», barbacoas, ni mesones que no los hayan sentado de comensales; como son capaces de bailar horas y más horas sin que el reuma o la artrosis presente síntomas de aparición.

Empero, seamos realistas y anécdotas aparte, el colectivo de la tercera edad no puede ser soslayado ni dejado de lado, el nuevo talante que exhibe, tanto en actividad como dinamismo, demanda de una atención creciente y, más si tenemos en cuenta que en el último padrón municipal al que hemos tenido acceso, este colectivo representa el 23 por ciento de la población de nuestra villa.

J. C. F.

Ferretería Pascual

Calle Cardenal Despuig, 12
Teléfono 83 63 92
ARTA - Mallorca

HERRAMIENTAS PARA LA CONSTRUCCIÓN
PINTURAS • BRICOLAGE
SERVICIO DE ALQUILER

HORMIGONERAS • COMPRESORES
GENERADORES - MONTACARGAS
M. DISCO - ETC.

Ferretería SAN LORENZO

Calle Mosén Galmés, 37
Teléfono 56 96 50
SAN LORENZO - Mallorca

En el segle passat, aprofitant la construcció de la Cripta del cementiri (1885), quan moria alguna persona de casa bona, o també un membre de les comunitats religioses, era de formal costum vetllar el cadàver per part dels més apropats a la família del difunt. Com és natural, la diversitat anímica dels vetlladors era evident; per uns, la simple contemplació del taüt representava una festa d'esbarjo i, ensem, un joc de matances, però per els més molts, la vigília consistia en retre homenatge a la por.

En certa ocasió (totalment aposta omitim data i noms propis), el fosser mig encetava l'estrena del càrrec. El batle li féu les presentacions escaients dels dos ajudants, esbrinat la palma dels consells sense deixar capoll ni esporgí, remarcant l'apartat corresponent al capítol burlesc, tota vegada que aquells havien de respectar la incipient experiència del novell fosser. Res de surts ni balandines macabres.

Ambdós ajudants, com tota obra humana, observats a jornada de caminer mostraven tares físiques i veritables caires negatius de personalitat; el més gran (veterà entre els absents com el Fisc dins els presents) patia d'ofegó. L'altre company, quinze anys més jove, tampoc no li escaia el gallejar perquè una ciàtica forastera resolgué romandre a l'hostal de la seva cuixa esquerrana, la qual cosa feia que en donar passa, posàs peu dos pams enfora del càlcul previst.

Ve que un home per voluntat pròpia decidí aturar-se d'alenar. Un cop finit el transport del cadàver al cementiri, el servei d'enterrament es canvia la roba oficial per la mudada civil. Mentres es desvestien a la llum d'un tros d'espelma, d'amagat l'ajudant major llança la gorra per sobre la testa del fosser. Aquest romané tan emparalat com si havés vist deutes a pagar i el mort colgat amb la seva dona. No va dir ni piu perquè la llengua havia dit adéu abans d'arribar. Corprès pel regiró notava que el ventre de les cames li feia flaca i que, de guixa avall, els budells cantaven un reguinyolat «diberame domine» al temps que iniciaven la dança ritual de les caguetes.

Amb suprem estoicisme féu un esforç sobrehumà. A mitges astes del vestir els dos cipaïos s'acomiadaren d'ell mitjançant el saludable i victoriós; «fins a s'altre i que sigui prest».

El temps, que quan no vola, rum, esborrà les traces del pànic però no pas l'ànsia de revenja. L'ocasió per portar a terme la «vendetta», per lògica cauria de secallona. Ja ho crec que sí, i tan de bo.

Un dimecres a les nou en punt les campanes entonaven cants fúnebres. «Qui serà es mort?» «Una monja, Sor...». «Bativadell salat, es vespre mos vorem, va dir el fosser».

Després de l'acompanyada quedaren a vetllar. El torn de mitjanit correspongué a quatre senyors i a unes quantes germanes religioses de l'obitada, circumstància que aprofitaren fosser i col·legues per jugar un caramull de jocs de cartes.

Serien prop de les onze de la nit quan l'asmàtic sentencià; «Així mateix feim llarg. Per mi que convendria anar-hi una estona, cadascun per separat, si volem quedar com toca». Talment dit, talment fet.

Es feren les dotze grosses i no tornava. «Què serà això que es permòdol no torna?». «Fia-te'n tu d'aquest». «Mira, ara aniré a veure'l. No, i ell me fa vessa perquè amb sa humitat d'avui, sa cama renya a la mala».

Quedar el fosser sol i dormir-se va ser un sospir. La dormiscada fou breu perquè el serení no en volia saber noves de la gravetat

del moment. «Mecatxisdena, Déu meu, si ell ja són les tres toques i es dos belitres no han comparegut. Anem-hi, no fossin coses que es pern surtís per sa cabota».

El fosser pren el camí de la Cripta, passadís central per amunt. Només li mancaven sis passes per arribar-hi, quan dues veus conegudes li entraren pel cuc de les orelles; «No falla, són ells dos! Aturet un poc blau i voràs». En silenci propi d'un mescler, s'agombolà d'esquena subaix de la placa memorial dels Blanes.

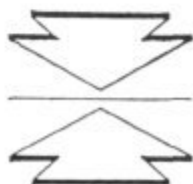
Els dos escorbeis seus pujaven l'escalonada del fossar de la Cripta al temps que parlaven que les patates prest serien treguedores. «Ara ho sabreu quan ho seràn treguedores o si les manca un regó». Just treure el cap a fora els ajudants vetlladors agrairen el bàlsam fresc de l'exterior, però es conglassaren quan una bubota invisible les punxà les aixelles seguit d'un esglaiós uúúú d'ultratomba.

Embogits de paúra preneren el dos. Ningú mai no sabrà per on sortiren del cementiri. L'únic que sabem és que el «ciaticós», a l'alçada de Na Nou Soques ja duia vint metres d'avantatge a l'afectat dels bronquis i per fort que aquest li bramàs ESPEREM!, el de la ciàtica més espès remenava les cames. Com es bo de suposar, entraren al poble exactament com ho faria un lladre amb la justícia afuétant-li el pla d'anques.

A volta d'una setmana hi havé nova defunció. Completant el rutinari ceremonial de sempre, el reumàtic es queixava del ditxós reuma. «És possible, deia, que no existeixi un remei per curar aquesta malura que m'aqueixa?». Aquí el fosser tot triomfant clamà; «Jo en conec un d'efectiu ferm de remei, si el vols conèixer, t'assegur que no aniràs pus a la cameta xenga ni a l'arrancasega».

«RE de mil porcs banyuts, contesa el ciàtic, i jo també que el conec, però el me call».

«Es lo millor que puguis fer».

CENTRE DE RECONeixEMENT
METGE - PSICOLOGIC
ARTÀ

**certificats metges per
permís de conduir i
llicència d'armes**

Avinguda Ferrocarril, 2, 1.er
(Damunt Bar Almudaina)
ARTA

OBERT
DILLUNS I DIMECRES
DE 17 A 21 H.

QUATRE ESQUITXOS SOBRE LA NOSTRA LLENGUA

«Cent llegos de mal camí, i altres tantes de voltera» m'han obligat —durant tres mesos— a no tenir atesa aquesta ben humil secció de l'ARTÀ. Bona, pobra i esburbada introducció quan vull donar a conèixer les opinions encertades de variades i autèntiques autoritats dins el camp de la nostra llengua. Però en aquesta pàgina es compleix sempre i sortosament la dita dels camperols mallorquins: «darrera es mort, vénen ses atxes». Atxes ben enceses i glorioses. Recordau els seus noms: Aina Moll, son pare, a.C.s., i el P. Miquel Colom, T.O.R.

El cas és que si els mateixos pagesos també diuen que «d'estiu, tota cuca viu», és ara, acabada la calorada, quan no patesc els seriosos inconvenients que he tingut durant una partida de mesos.

¿I de quins inconvenients es tracta? Seria tasca llargaruda contar-ho tot. Quin avorriment! Endemés, el lector tendria tota la raó si m'enviava a fer tronetes. I no ho vull, no; és clar.

De totes maneres, m'he de llevar una espina, ficada ben endins. He escrit: UNA ESPINA. Per tant, no n'hi ha pus. Ara et dic de què va la cosa.

Passa, o ha passat, que dotze (12) vegades he aparellat el material que ompliria aquest racó. Després, 12 números d'aquesta revista publicaren allò que jo et volia servir, lector benvolgut.

Ara bé; no hi ha hagut cap lector ni un que m'hagi insultat o ofès, amb motiu d'aquest senzill treball —o dels esplèndids articles de les autoritats esmentades—, però tampoc n'hi ha hagut ni mig que m'hagi demostrat una mica d'interès. Davant d'això, m'he demanat: ¿Agrada a qualcú el resultat del meu esforç? Ningú diu «ni pruna». ¿Ho paga que segueixi? Li he donat més voltes que una baldufa manejada per un campió, mentre provava de treure forces de flaqueza, tot afegint: espera un poc més. I si el silenci dels lectors segueix tan ferest com ha passat fins ara, llavors, i només llavors, faràs sebre: «A un altre forn pasten coques».

*** **

A l'exemplar del maig darrer, et fou possible llegir un altre article —farcit d'interès— del prestigiós filòleg, el susdit P. M. Colom.

Aquesta vegada, abans de passar més endavant, recorda que es tracta d'un escrit publicat l'any 1978, a una «FULLETA» de l'Orde Franciscà Seglar (Inca).

Per cert, les darreres que devia tenir —aquells anys— el P. Colom de què les repúbliques de les quals parla tinguessin tanta d'actualitat avui en dia, quan jo vull tornar imprimir aquelles afirmacions. Segueix llegint, i les trobaràs.

Bon profit!!

UN DE FORA POBLE

EN MALLORQUÍ (XI)

(Continuació)

Els que segueixen les incidències de l'elaboració de la nova Constitució de l'Estat Espanyol, recordaran les agres discussions que hi va haver en la redacció de l'article sobre les autonomies. Motivava la tensió el nom de «nació» que alguns membres de la Comissió volien per a designar certes regions de l'Estat Espanyol. A la fi, s'aconseguí eliminar el nom «nació» que alguns membres de la Comissió volien per a designar certes regions de l'Estat Espanyol.

La causa principal de la desavenència és el recel que hi ha sempre, potser motivat, que no es trobin, amagades darrere un nom, intencions separatistes. Però, prescindint de tota intencionalitat política —de política de partits fa temps ja que nosaltres n'estam fins al capdamunt—, diguem que en l'ús dels noms «nació» o «nacionalitat» no hi hauria d'esser possible la confusió o mala intenció. Es veu que, efectivament, «nació» i «estat» s'han fet quasi sinònims, veient usat, indistintament, «nació espanyola» i «Estat Espanyol». Però, si es vol parlar amb propietat, no deu esser així.

Un estat pot comprendre, baix d'una mateixa administració, diverses nacions o nacionalitats. «Nació» o «nacionalitat» signifiquen pròpiament gent o raça ètnicament o històricament distinta de l'altra. ¿Imaginau l'enorme quantitat de nacionalitats diverses que es trobaran dins l'Estat rus, d'una geografia física i humana tan immensa? Tant és així que els seus dirigents no gosen anomenar-lo «República socialista soviètica», sinó «Unió de repúbliques socialistes soviètiques». Els que no ho hagin oblidat, sabran que després de la primera gran guerra europea (1914-1918) es desmembraren de Rússia tres de dites nacionalitats, constituint-se en estats independents: Estònia, Letònia i Li-

FRA MIQUEL COLOM

tuània. Aquests tres estats foren altra vegada reabsorbits per Rússia al final de la segona gran guerra europea (1939-1945).

Quan escrivim aquestes línies encara és fresca —o calenta— la sang de l'atentat a l'ambaixada turca de Madrid que costà la vida a tres persones. I tothom sap que la causa específica de dit acte de terrorisme és la protesta per l'anexió a Turquia d'una part de l'antiga nacionalitat armènia.

Repetim que nosaltres estam més que oiats (i no ho deim perquè s'hagi d'imitar el nostre exemple) de la política, prostituïda, de partits; però creim aiximateix que és convenient tenir idees clares sobre les coses. I una vegada més demanam perdó per les nostres petites incursions per dins un terreny tan estrany a la tradició i consuetud d'aquesta Fulleta.

FRA MIQUEL COLOM MATEU, T.O.R.

EL MÓN ESTÀ BEN FOTUT

Aquest mes no estic confús
en començar sa glosada,
que ja la tenc ben pensada,
tan cert com hi ha Jesús:
de política: es cop rus;
de futbol: sa magretjada.

Michel, que en certa ocasió,
guanyà merescuda fama
quand va esser elegit a Espanya
com el millor jugador,
va, i li tocà es «gorrió»
a n'és pelut Valderrama.

Hi va caure amb ses set pots;
i ara creus tot-hom se fa
que en lloc de anar a festetjar
a darrera ses al·lotes,
vagi a tocar ses pilotes
a un ros sudamericà.

I es que se presta a s'histèria
al món aquest de's balóns;
i ara moltes d'aficions
diuen de tanta misèria:
—No es el Madrid cosa sèria
amb tant de «toca-collons.

.....
A la URSS es donà un cop
que semblava cosa fina,
i ens posà pell de gallina
esperant es mastegot,
que li va fer ben a prop
a n'en Gorbi i sa «Zarina».

Manco mal que acabà bé
gràcies a n'és president,
i a tota aquella altra gent
que se tirà a n'és carrer
per abortar es «moviment»
que montà sa K.G.B.

S'antiga URSS no existeix,
ni Rússia és ja comuista,
i a n'és seu lloc apareix
d'estats nous, tan llarga llista,
que crec que sols la lletgeix
qui tengui molt bona vista.

I jo n'estic astorat,
més o manco lo que toca,
perquè amb tota aquesta tropa
un fet puntual s'ha donat:
i és que avui ja està antiquat
qualsevol mapa d'Europa.

SANT PERE

ANDARIVELLES D'EN TONI «BUTLER»

*Que ja heu descansat?
Ja heu fet sa fumadeta?
Idò, no estigueu mans aplegades!*

1.— Som molts es que demanam
sa plana tan ben escrita
amb gràcia cosmopolita,
com era Es Xerrim Xerram,
De veres que l'enyoram;
no falteu més a sa cita.

2.— Com veis, tres firmes distintes
fent una sola persona;
segons jo, una corona
mereixes en bones tintes;
si per qualcú res no pintes,
això En Toni no «hu» perdona.

3.— Saps «gontà» una conversa
i al mateix temps, explicar;
ets igual per escoltar.
Més ben dit: a la inversa,
perquè sa cultura immensa
que tens, ho demostra clar.

4.—Ton cap és un ordinador
on hi ha molta cabuda;
tot aquell que te saluda
en treu qualche escapuló,
rebert explicació
de cosa desconeguda.

5.— Començant per sa natura,
o per altre repertori,
tu ets tan ric de «memori»
que lo teu cap no s'apura.
Un homo d'envergadura,
digne de posar a s'«histori».

6.— Crec que resta decernit
de «quets» un gran personatge;
no pos es nom i llinatge,
però quedes definit.
Esperam el teu escrit.
Endavant, força i coratge!

7.— Un altre pic, s'escarada
tot seguint començaria.
Valent i fora mania,
lo teu a tothom agrada;
fas feina ben acabada
i amb molta filosofia.

8.— Si no t'agrada es sementer,
pots canviar per sa pleta;
per l'esquerra i per la dreta,
sempre trobaràs per fer;
cosa que tu fas tan bé,
que no quedi a sa cuneta.

9.— És que tens tan bona vista
(a pesar que dus ulleres)
a ses curves fas dreteres;
escrivint ets un artista,
meticulós, detallista;
per tu en res hi ha fronteres.

10.— Sa darrera te dedic:
no et posis de mal humor.
Entrevista Es Xeff Fogó
i En Bram de Brahms altre pic.
Xerrim Xerram en bolic,
es feix de tres pots «dur-ló».

TONI GINARD CANTÓ
a) Butler

POEMES DES DE L'EXILI

*«Así voy, borracho melancólico,
guitarrista lunático, poeta».*

Pèrdues

ANTONIO MACHADO

Si contempl amunt
(més enllà dels núvols)
hi perd la mirada.

Si mir massa avall
(sota dels meus peus),
els peus dels antípodes!

Si esguard els costats,
em cau tot el temps.

Si em gir cap enrera,
em fuig el camí.

Ara mir davant,
i sols veig el seny.

JOAN MESQUIDA I MUNTANER

Ram de 1989

QUASI A MODO DE QUASIMODO

(Pedrada telekinèssica a Pere Ginard)

«Al licàntrop GRIALENG
de les coves artaneres,
vull dir-li que sé un avenc
amb pèl gris per les voreres».

EN REMULLAGORGUES

Colònia de Sant Pere, 21-IX-1991

Diana de França, duquesa de Wutemberg, que constituí el centre d'atenció el dia que es va inaugurar l'exposició i presentació del llibre de César Estrany i Epifanio Ibáñez al Casal Cultural de "Sa Nostra" a Ciutat. Fou tot un aconexament social.

Assistents a l'acte. Personalitats del nostre poble, Na Maria Busca elegantíssima amb la seva guapor habitual. El Batle Miquel Pastor que va honorar amb la seva presència l'acte i Na Margalida d'es Colmado, sempre sonrient.

Un quadre de César Estrany. Un més de la magnífica exposició de «Los sueños de la vida»; César és avui una esplèndida realitat artística.

Per Na Caragol hi ha una moguda molt gran. Piscina, Poliesportiu, etc., etc. Poliesportiu cobert que en qualca avinentesa podrà encobeir grans espectacles.

COEXA, S.A.

CONSTRUCCIONES, EXCAVACIONES Y ASFALTOS
Vía Mallorca, 36 - Tels. 56 37 48 y 56 52 67

CALA RATJADA

**Perruqueria
UNISEX
tractament d'UVA**

**Obert cada dia
manco els
dilluns**

USCHI I BEL

*C/. Gran Vía de la Constitució, 64 (Cantó Jaume III)
Tel. 83 63 82 - ARTA*

El Grup Escènic Artanenc va passar amb escena la seva quinta obra des de la seva fundació allà per el 89. Com sempre, al teatre dels Pares Franciscans, i, va esser els dies 27 i 28 del mes de Setembre. L'èxit d'assistència fou novament una de les circumstàncies que envolten la feina d'aquest grup de Teatre que, sabem de bones fonts, pensen en fer moltes activitats en breu. L'obra que representaren fou «CA'N MIRAPRIM», de Martí Mayol Moragues, i, sincerament, creim que feren una excelent representació que deixà contents a tots, membres i públic.

El Currículum del GRUP ESCÈNIC ARTANENC passa per:

- 1 — «ELS VEINATS, VEINADETGEN».
- 2 — «EL REI HERODES».
- 3 — «EL TIO PEP SE'N VA A MURO».
- 4 — «SIAU BENVINGUTS».
- 5 — «CA'N MIRAPRIM».

Des d'aquestes pàgines volem encoratjar a aquest grup a seguir endavant dins la trajectòria teatral de tantes arrels dins Artà i que havia dormit el somni de llargues temporades d'inactivitat.

RÀDIO ARTÀ. Segurament quan surti aquest present número del «ARTÀ», la emissora municipal de Ràdio Artà, heurà començat de bell nou les seves emissions que durant els darrers dos mesos gaudiren de vacances. Aquesta emissora local, que, en breu farà un canvi de domicili (ara estaven situats damunt l'Amfiteatre i prest estaràn a Ses Escoles), conte amb un grupet, un tant reduït de gent, però amb unes ganes loques de fer ràdio i l'hi donen sense dubte el seu esperit il·lusionat i entusiasta de la gent jove (encara que només surtin per les ones els divendres, dissabtes i diumenges). ¡Ah!, ja sabeu que per sintonitzar amb Ràdio Artà Municipal heu de connectar amb la FM al punt 107.8 del dial. El seu telèfon es 83 51 25.

MIMEGI

L'ORFEÓ ARTANENC, la nostra Coral, ha tornat reprendre les seves activitats. Sabem que es preparen una campanya de recaptació de membres aficionats a la música, que donin a l'agrupació el caire que requereixen aquestes formacions vocals. Cada dijous des de les 20 hores, Tomeu Ginard, dirigeix els assaigs d'aquesta temporada de la Tardor.

Interessats: ja sabeu que sereu molt ben rebuts.

ALQUILER DE PELICULAS

ELECTRODOMESTICOS

INSTALACIONES ELECTRICAS
VENTA DE ELECTRODOMESTICOS
JAIME MESTRE PAYERAS
Carrer Ciutat, 46 • ARTÀ
TELYCO

FAX Y TELEFONOS

EN PINXO DE SON RECUIT

L'hem trobat menjant ginjols.

Rosega qui rosega pareixia un ratolí de sementer.

—Uep aquí! Que hi ha de nou?

—Bon any de ginjols.

—I de codonys.

—I de caquis. A Albacete en es caquis les diuen «suspiros».

—I d'esclatasangs? Es bon any d'esclatasangs.

—Pots fer comptes! Aquets putes «panecillos» mos graten tota sa garriga.

—Però en troben o no, d'esclatasangs?

—Si van a comprar-ne a qualca cercador.

—Ara que ho giren tot damunt davall. Aquest desgavell de tants de coxes, ha duit aquesta plaga de llagosta.

—Hi ho pareixen com a llagostes es «panecillos» per dins sa garriga.

—Grata qui grata i quan ve es vespre han trobat un fort i dues cogomes.

—Però jo no te volia parlar de bolets.

—No, i no es que no ni hagi a voler de bolets. Sobretot, peus de rata, picatornells, i ulls de perdiu. Amb una miqueta de ceba, un all i un punt de prebe coent, son mel.

En Pinxo mos fuig de sa qüestió.

—Es picatornells i es peus de rata s'han de menjar amb un fideuets. Fideuet en colom.

—Pinxo. Com pots suposar no som vengut a parlar d'això.

—Ah! no! Idò que punyetes vols?

—Ha de sortir L'ARTÀ!

—Ja m'ho supós!

—I la gent voldrà sebre sa teva opinió.

—No interessa.

—Interesa saber que en penses d'es pacte.

—Idò, saps que te dic. Que trob que En Manya a fet lo millor que podia fer. Que vols amb quatrecentos vots.

—Massa tu la duies d'es socialistes quan pactaren amb sos independents.

—«Alto» dic. Ou! Vas errat de comptes.

—Hi ha sa colecció de L'Artà que t'ho pot demostrar.

—Jo no he criticat mai es socialistes per haver pactat si no per fer d'escolanets d'amén. Mira si som partidari de pactes que trob que un batle que fos un bon batle heuria de pactar amb tots. Fer fe feina en es qui en sap. Això és sa democràcia, dins S'Ajuntament. Tu serveixes per a fer això idò a fer-ho. Tu per allò altra, idò per envant. Així sa tendrien en compte totes ses minories que qualca cosa representen.

—Es qui guanyen volen comandar.

—Comandarien igualment però en més justícia.

—Mirel! Jo que me pensava que

criticaries En Manyanet.

—El criticaré si fa d'acòlit. Però mentre ell fasi sa feina ben feta i dugui punts d'es seu programa en es plens, i no fasi groseries a ses mocions de s'oposició si convenen a n'es poble, li donaré coratge.

—Ets imprevisible!

—Som conseqüent!

—I que me dius d'En Silva i es seus.

—T'ho he repetit massa pics. Ara paguen ses conseqüències d'altres equips que se deixaren embambar. I deien a tot que sí. I tenien sa vana il·lusió de pensar-se que les reconeixerien es seu recolzament. Pogueren tenir una batlia i la refuaren. Idò d'aquella tempesta venen aquestes brusques.

—Han fet una comunicació al poble.

—Molt ben fet. Sa política no se fa sols dos mesos abans de ses eleccions es cosa de cada dia. De reunir-se, de parlar-ne de debatre ses coses d'es poble trobar-hi solucions i durles a La Sala.

—Pero tu creus que es poble llegeix?

—No lo que hauria de llegir. Però hi ha altres maneres d'arribar-l'hi, punyeta jo no he de dir a En Silva

lo que ha de fer. Al cap i a la fi jo no me present ni me presentaré mai a cap elecció.

—I ara qué dius?

—Això es enganar es poble. Mentre sols poguem votar lo que diguin quatre senyors, no tenc llibertat d'elecció per tant, fotge!

—I que me dius d'es papers que reperteix Es GOB sobre no deixar urbanitzar Es Canons.

—I que no són es mateixos de S'Ajuntament es qui les reperteixen.

—Pots pensar. Les diuen traïdors a n'es de S'Ajuntament.

—Això per mi es un joc de publicitat com es de sa Coca-Cola i sa Petsi. Son es mateixos que diuen beveu Coca. Beveu Petsi. I mentre tenen coca o petsi no beuen aigo tònica, o café amb llet.

—Ets un punyetero!

—Som un pagés de terra turística. No ho oblidis. Som sols un alfabet pero m'han donat tantes sabatades que som hagut de fer es cap viu.

—Vols dir tu creus que Es Canons?

—Sempre t'he dit que es breverol sortiria per part o banda. Al cap i a la fi tots van a La Sala o en es Congrés de Diputats per fer caseva. Ningú no pensa en so poble.

—Qualcú hi heurà de bona fe.

—Poquíssims. En temps de sa dictadura si robaven no mos na temiem. Reputes. Devien robar, però no ho sabiem i no pasava res.

—Què vols dir amb això.

—Que ara en sa democràcia ho sabem, però tampoc passa res.

—Vatua Dell!

—O sigui diuen «Aquell roba». Sí... roba; i ell segueix ben tranquil. Això per lo que veig es sa diferència de sa dictadura a sa democràcia. Que robes devant tothom i no passa res.

Es Canons, un espai natural que hem de conservar

—A Amèrica una mentida va costar es lloc a un President.

—Què és de lluny Amèrica. I noltros que lluny de sa democràcia. Això li heurien d'ensenyar en es poble. Lo que es sa democràcia. Sa llibertat d'elegir. Una justícia forta controladora del poder. Separació total de l'legislatiu, judicial i executiu. Això haurien d'ensenyar a totes ses escoles i no a fer pardalades.

—Déu meu com estàs.

—Estic cansat de veure tanta cara dura. Tanta puteria i passar per imaculats.

He rebut cartes que me parlen de putades que han fet ses autoritats d'es poble perque en parli damunt L'Artà,

però ells no volen donar sa cara. Que si per Sa Colònia, que si per ses festes, que si per sa piscina, que si gateres que si això no es pot fer i sobretot essent una autoritat.

Idò no el voteu o digau-ho fort en mig del carrer. Saps que es de còmodo que jo fasi de pallaso i digui tot quan es ver, però que ets altres no s'atreveixen a dir.

I llavors fan de l'amic a qui han criticat. No senyor.

Si tenc res a dir ho diré jo, però diré lo meu lo dels altres que digui cadesqu lo seu.

I estimats cada quatre any hi ha eleccions.

Teniu lo que heu cercat.

¡Y aún para un largo viaje SKODA FAVORIT!

Recorre centenares de kilómetros sin que se sienta cansado. ¡Apreciarán su funcionamiento económico! Con un solo depósito de combustible puede recorrer más de 600 kilómetros.

¡Motor económico! ¡Miles de kilómetros por autopista!

¡Recréese viajando en coche turismo SKODA FAVORIT!

JOSÉ TAULER

C/ d'Es Pla, 27 (Al lado del Colegio La Salle)
Manacor - Tel. 55 23 31

SKODA FAVORIT - L MOTOR 1.300

50 anys de “la Caixa”

Entrevista a: **DIEGO HERNANDEZ VIDAL**

Presència de “LA CAIXA” avui dins Artà

De la ploma ben esmolada del nostre esporàdic col·laborador Pere Ginard Ferrer, llegirem a la pasada edició, la història de com va implantar-se aquesta institució dins Artà i els avatars del devenir avui ja llunyà. Sabérem de la seva evolució i la importància que el fet representà pel nostre poble.

De com és “La Caixa” avui en dona testimoni el seu actual Delegat i a ell ens dirigim.

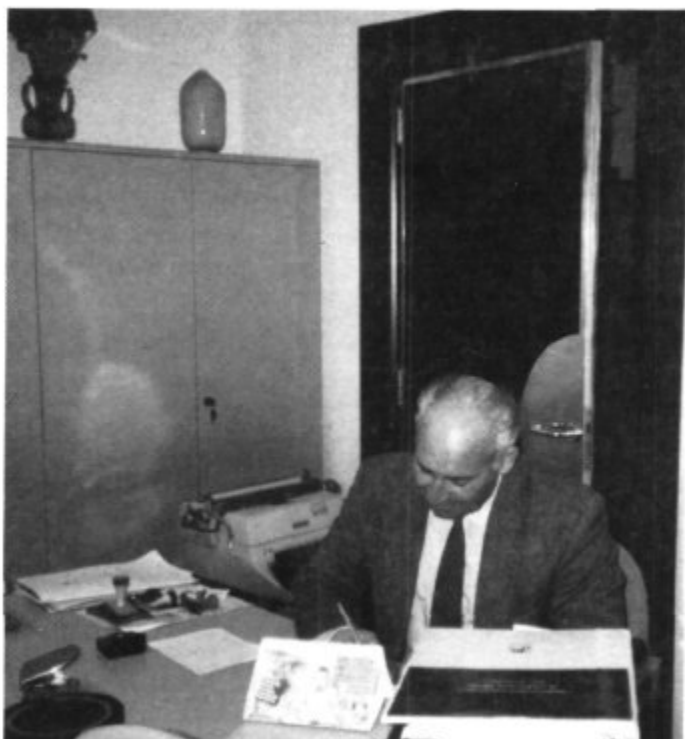
Immediatament observem que En Diego quan parla mira als ulls de l'interlocutor amb esguard franc i transparent.

Per tant es genera un fluid que, com una correntia suau, estableix una relació de simpatia i autenticitat.

Exens dir-vos la importància que té per una persona que exerceix de Delegat d'una entitat d'estalvis, on la confiança del client és primordial, el donar aquesta sensació d'humanitat pels que s'han d'entendre amb ell. Idò en Diego té aquest, diguem-ne do, de contagiar una casta d'entusiasme on l'humanitarisme, llisca com una vena aquífera que, a poc que esbrinem, sura plàcidament a la superfície i es fa present empatant la xerrada.

No vos feu dels cognoms.

És un mallorquí, nascut a Santanyi i fa tres anys que està entre noltres.

—Quina fou la teva primera tasca?

—Posar-me en contacte amb el poble. Donar un canvi. No oblidem que “La Caixa” fou la primera institució bancària que hi va haver dins Artà. Per tant era necessari conservar aquesta primogenitura. Recordam aquelles primeres passes, aquella primera presència i preses de contacte del nou Delegat.

—Era necessari acabar amb la indiferència que alguna gent manifestava cap a “La Caixa”. Per altra banda, des del primer moment vàrem tractar de donar una imatge diferent a l'oficina. Fer-la més funcional.

—Quina és la teva primera preocupació?

—Màxima atenció al client.

En Diego és directa i clar en la seva resposta.

—El bon tracte amb la gent és el que fa treballar a un banc. Aquesta és una clara consigna de la casa. Qualitat de servici al client. Inclús a vegades tenim inspeccions per a comprovar aquesta qualitat.

—D'aquella “Caixa” una mica escleròtica hem passat al dinamisme actual.

—Ja ho veus. Avui ve gent jove. No tan sols clients pensionistes. I no és que dejectem als pensionistes. Benvinguts sien. Em referesc a que hi ha com una saba nova de parròquia que conforma aquest dinamisme que tu has reparat.

—Endemés sembla que els vostres servicis s'han multiplicat.

—És clar. Avui donam el servici com qualsevol altra entitat bancària. Fem tot quan pot fer un banc. Leasing, prestegs, etc., etc.

—Com t'agrada el Poble?

Aquí hem de fer un parèntesi perquè En Diego mostra com una espira que li neix dels ulls mentre un somriure li omple la cara.

—Home... el poble.

És molt difícil transcriure el que una persona pot expressar sense emprar paraules, tan sols amb el subrallat d'un clasificador gest. És com una confirmació de la pau que produeix el tracte amb sers humans que donin confiança i comprensió. Mou les espatlles, fita l'horitzó i com una ratificació plena diu:

—Sols t'he de dir que m'he comprat una casa a Artà. Pens viure i retirar-me aquí.

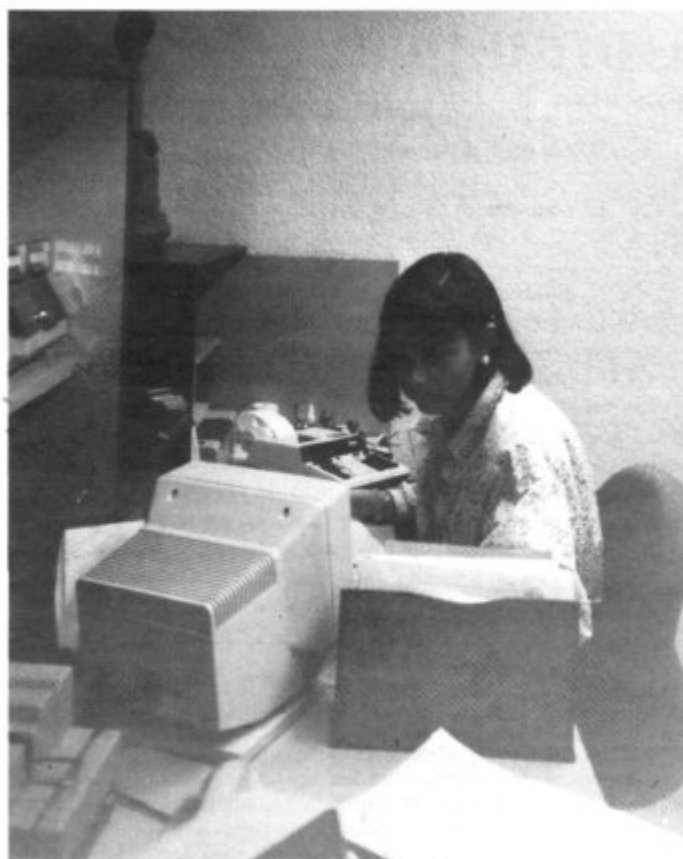
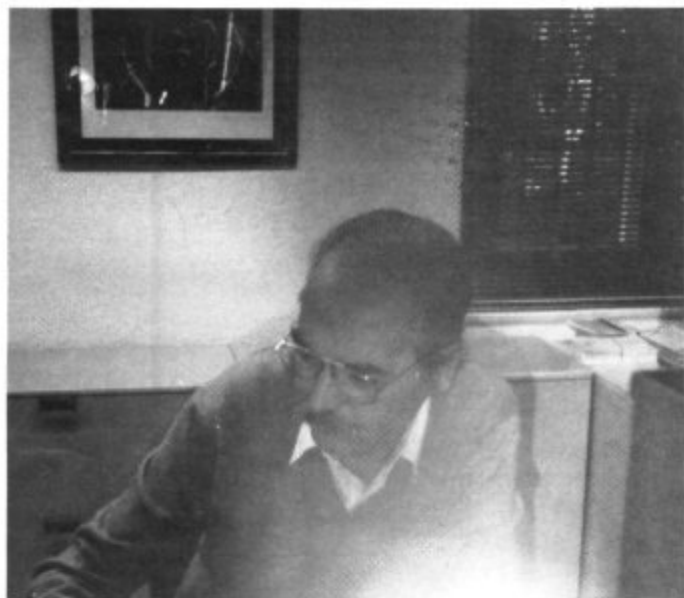
Efectivament està dit tot, però ell afegeix encara: La gent d'Artà és molt hospitalària. Record sa primera vegada que vaig sortir en es Bar Joan. M'en vaig dur una sorpresa del bé que me reberen. Entre ells hi havia En Pedro Sopa que me va demostrar molta simpatia. En una paraula, a Artà m'hi trob bé.

En Diego procedeix de sa Banca March on havia arribat fent oposicions en esser excluït del Cos General de Policia per un petit defecte visual. Estava aprovat, però aquesta petita cosa va bastar per fer-li prendre unes altres singladures. Correus a Ciutat, Oposicions a Sa Banca i d'aquí unes altres a La Caixa perquè les condicions eren millors.

Va començar al Carrer Colom i després a la Central de les Avingudes mentre anava fent suplències d'Interventor i de Delegat.

Li agrada el deport i de fet practica la gimnàstica, Esquax i atletisme en general.

És casat i té tres al·lots que ja fan B.U.P. A s'Oficina té a Joan Amorós Femenies (Regalat), una antiga institució dins "La Caixa" ja que podem dir que es d'avió o herència familiar. En Joan es el

subdelegat i, costat per costat, aquesta simpàtica Maria Aso Sureda.

No oblidem tampoc la Biblioteca, a un temps l'únic que es tenia dins Artà.

Podriem haver donat xifres.

Producció, estat general de l'economia del poble, però voleu res més avorrit que les xifres?

"La Caixa" avui es qualcom més que l'avorrit. I En Diego es l'esperit inquiet del treball. Perquè hi ha que dir-ho. El que vos hem contat en aquesta entrevista és la petita història de la gent que fa possible el caminar d'una entitat antiga dins el poble que es balluga amb esperit juvenívol.

La paraula ferma del seu Delegat que va desenfilant conceptes tècnics d'una professió que es veu que li agrada molt, mentre transpassa la paret amb el fibló de la mirada.

—M'hi trob bé dins Artà... M'hi trob bé.

Octubre 1991

S. G.

 "la Caixa"

EN ARTÀ
Servicio
Cajero Automático
24 horas.

Volem incorporar a les nostres pàgines, el següent full informatiu del PSOE d'Artà.

El transcrivim íntegrament per tal de que pugui arribar a tots els lectors, que tal vegada no els havia arribat a les seves mans.

Creim que el seu contingut és lo suficient important com per aclarir un poc el panorama municipal actual.

Contemplam una majoria municipal composta per un equip d'ideologia proteccionista, encara que a la pràctica no demostra ser-ho tant, i una antiga UCD acusada pels actuals aliats de tenir, en matèria d'urbanitzacions, interessos creats.

A l'altre costat, una minoria de cinc regidors composta pels dos antagonistes nacionals, PSOE i P.P., emperò que, al manco dins Artà, han demostrat fer feina pel poble sense distinció de colors. Dos bands separats per una sèrie de circumstàncies històriques i socials, units per defensar els interessos del seu poble quan s'hagin de menester defensar. Tal com cal!

Emperò això és una altra història. Passem ara a posar en coneixement vostre l'informació que el PSOE d'Artà vos vol participar.

Benvolgut / da artanenc / a:

Els socialistes et volen informar.

Periòdicament et farem arribar un full, a on podràs trobar un resum de el que hem anat fent dins l'Ajuntament.

A les darreres eleccions Municipals celebrades el 26 de Maig, obtinguerem 733 vots, el que suposava 3 regidors.

Entrarem, tot seguit, dins la negociació de pactes no arribant a clouren-ne cap, la qual cosa vol dir que, iniciarem la legislatura en solitari.

Varem considerar, que el batlle havia de ser el candidat de la llista mes votada i amb la nostre abstenció, contribuïrem a que així fos. Al mateix temps, votarem favorablement la assignació d'un sou pel batlle que trobarem que era just i adequat.

Aquests dos punts son, per nosaltres, catalogats de fonamentals perque l'Ajuntament no entràs dins una situació de confusió, ja que no es la nostra cultura política la de fer anar les coses malament per la sencilla raó de no formar part de l'equip de govern.

A mitjans d'octubre, el Grup Independent ens va fer arribar una proposta per entrar a formar part d'un govern tripartit, es a dir, G.I., C.B., P.S.O.E. Majoria ample i estable. (Molt lògic, per altre part). Els socialistes sempre hem defensat una majoria.

Rebutjarem entrar en negociacions perque no son molt lluny els mesos Juny, Juliol i Agost, quan no va ser possible un acord i no havent canviat, el mes mínim, la postura dels dos grups.

No per això, ens desviarem gens ni mica de la manera que tenim els socialistes de fer les coses. El benestar i la qualitat de vida dels artanencs, son i seran, l'eix fonamental de la nostra lluita política.

Estam a la teva disposició.

PSIB - PSOE - ARTA

Cordialment

PEP SILVA

Secretari General P.S.O.E. - Artà

FEINA FETA

Ple 10 de setembre de 1991

1.ª Proposta:

Assegurança de Responsabilitat Civil General i per suspensió d'espectacles.

APROVADA

2.ª Proposta:

Editar 1.000 exemplars de l'exposició «Cinquantanari de la Sala», l'Ajuntament de 1941 a 1991».

APROVADA

3.ª Proposta:

Dotació a la plaça de l'església de la Colònia de Sant Pere d'una pista de «Basquet» provisional.

REBUTJADA PER C.B. I G. INDEPENDENTS

Ple 11 d'Octubre de 1991

1.ª Proposta:

Iniciar una campanya per tapar els clots de tots els camins veinals.

EL BATLE NO LA VA INCLOURE AL ORDRE DEL DIA PEL SEU DEBAT EN EL PLE. EN DIGUÉ QUE LA CAMPANYA DURA TOT L'ANY.

2.ª Proposta:

Podar els pins (12) de la plaça de l'església de la Colònia de Sant Pere.

APROVADA

3.ª Proposta:

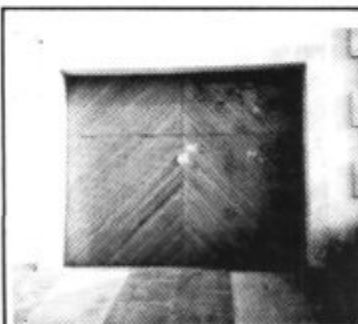
Podar els pins (33) del parc dels pins del tren.

APROVADA

4.ª Proposta:

Dedicar un carrer a D. Francesc de B. Moll, dins la zona de «Sos Monjos».

APROVADA

MONTAJES SERVERA SOLUCIONES CON GARANTIA PUERTAS BASCULANTES

MANUALES, AUTOMÁTICAS O CON MANDO A DISTANCIA
CON MACHIMEMBRADO DE MADERA DE
NORTE - TEKA - CHAPA PEGASO
MONTADAS EN SU GARAJE CONSTRUCCIÓN
PIDANOS PRESUPUESTO

C/. Pep Not, 59 - ARTA - Tel. 83 61 31

LES COSES CLARES

El present Full Informatiu te la seva raó de ser per fer-vos arribar l'opinió dels temes municipals, vists desde l'òptica del P.S.O.E. d'Artà.

Hi ha molts de rumors, com; han dit... digueren... hem sentit a dir... Es diuen moltes de coses i no sempre s'ajusten a la realitat. Una de les primeres de les que voldriem donar aclariment és que el P.S.O.E. d'Artà, en cap moment ha oferit l'alcaldia a Convergència Balear. El que sí podem assegurar és que la setmana després de les eleccions, com cada quatre anys, els membres capdavanters de l'actual Convergència Balear, abans C.D.S. i altre temps U.C.D., ens oferiren l'alcaldia de manera incondicional tota vegada que, segons ells, es clar, tenien el Grup del Partir Popular ben controlat. Rebutjàrem l'oferiment perquè en aquells moment, el P.S.O.E., iniciàvem les negociacions amb el Grup Independents i consideràrem poc ètic acceptar-lo.

També voldriem explicar el procés de les negociacions amb el Grup Independents.

Els socialistes plantajàrem el pacte amb el Grup Independents desde la postura d'ésser la segona força municipal. Exigirem una representativitat que, seguim pensant, es pertany i el concretarem de la següent manera: Primer tinent batle, dos membres a la Comissió de Govern, presidència de la Comissió d'Urbanisme (càrrec alliberat), Delegació de Festes i Delegació d'Esports.

El Grup Independents estava disposat a acceptar els dos membres a la Comissió de Govern, La Presidència d'Urbanisme sense alliberar, el delegat de Festes i la Delegació d'esports compartida. A canvi de les altres demandes per part nostra, ens oferiren la Delegació d'aigües, delegació que els socialistes ja havíem gestionat els darrers vuit anys.

El Sr. Pastor va plantejar les negociacions a nivell personal no asumint l'etapa del Sr. Morey.

Nosaltres tenim clar que han estat dotze anys de formar part de la majoria municipal que ha governat, i les delegacions s'han negociat cada legislatura segons els temes puntuals.

Una novetat dins les negociacions va se que, el Sr. Pastor havia repartit les delegacions als membres del seu grup abans de les eleccions, per això, les nostres pretensions eren innegociables per la seva part.

Entràrem dins una dinàmica que semblava no tenir sortida. Llavors, el Grup Socialista, va renunciar a una de les nostres prioritats donant la possibilitat al Sr. Pastor de triar una de les dues; o bé el primer tinent batle o l'alliberament del delegat d'Urbanisme. Digueren que la proposta es podia estudiar i es varen comprometre a donar una contesta a les quaranta-vuit hores. Encara l'esperam!

Però amb els aconteixements dels últims dies, pensam que ja no ens arribarà.

COMUNICA EL G.O.B.

No deixem urbanitzar Es Canons!

Es Canons; un bocí de costa artanenca que conserva encara tota la seva riquesa i el seu encant naturals. Cobert per una garriga amb pins i al peu de les muntanyes d'Artà, aquest bell paratge litoral constitueix una pausa no urbanitzada entre els actuals nuclis de la Colònia de Sant Pere i Betlem.

Però l'estat d'Es Canons pot canviar ben prest, si l'Ajuntament dóna el vist i plau al projecte d'urbanització que l'afecta. Cala Vella S.A. és la promotora d'un projecte que contempla construir a Es Canons una urbanització de 146 hectàrees (unes 200 quarterades) i capaç d'albergar 6.000 noves places turístiques.

Si entre els objectius del govern municipal es contemplava potenciar la consolidació dels nuclis urbans existents, no s'entén com es pot donar sortida a aquesta nova oferta del sòl urbà quan la Colònia de Sant Pere i Betlem només es troben desenvolupades en un 25% de la seva capacitat.

A més a més, en un moment en què pareix que tothom està d'acord en què el creixement de l'oferta turística no fa més que agreujar l'actual situació econòmica del sector i per tant de les Illes, sembla del tot rebutjable la idea de sentenciar a ésser urbanitzat aquest bell racó artanenc.

Amb l'excusa d'haver-se fermat les mans, ara l'Ajuntament podria aprovar aquest projecte. Però per altra banda es dóna entrada a noves urbanitzacions, com un camp de golf a Carrossa,...

¿Fins quan? Ara Es Canons; ¿i després?

**No deixem urbanitzar
Es Canons!**

¡¡VISÍTENOS!!

AUTOS ESCANELLAS EXPOSICIÓN Y VENTA

Carrer Argentina, 31 - Telèfon 83 61 15 - ARTÀ

SERVICIO OFICIAL

SUZUKI
SANTANA

VIDRIO ALUMINIO SANEAMIENTO
VIALSA

J. Bernad, J. Zafra y J. Genovard

CTRA. SANTA MARGARITA, 57
TELEFONO 83 66 35
ARTÀ

MUNICIPALERÍAS

PLENARIO 11 OCTUBRE 1991

Este pleno empezó con sendas protestas de los grupos PSOE y PP por dos motivos: el retraso en la convocatoria de dicho pleno (recordemos que se acordó por unanimidad convocar un pleno ordinario cada 2.º martes de mes) acusando al Sr. Alcalde de no cumplir los acuerdos de la corporación.

Asimismo protestaron por la no inclusión de varias propuestas de ambos grupos que se habían debatido en la correspondiente comisión informativa.

La respuesta del Sr. Alcalde fue que sólo llevaría a pleno lo que según su criterio fuera interesante.

Nuestra opinión es que el omitir propuestas de oposición desvirtúa el más elemental derecho democrático a que cada grupo exprese su opinión.

El **primer punto** de la orden del día fue la aprobación del acta anteriores, que fueron aprobadas por unanimidad.

Hacemos constar que en el acta de la sesión anterior no estaban reflejadas las palabras que presuntamente, según el Sr. Julen Adrian, pronunció el regidor del PSOE Sr. Silva y que sirvieron para que en una revista local y en un periódico de tirada regional, fuera acusado por el mismo periodista de grosero, racista, insolidario, mente estrecha, etc. y machista.

2.º punto: propuesta del P.P., limpieza de fachadas pintadas por grupos descontrolados.

Fue aprobada por unanimidad. Hace un mes, y todavía no se han limpiado.

3.º punto: propuesta C.B., asfaltar tramo de calle acceso a números pares de Costa y Llobera.

Fue aprobado por unanimidad, con la enmienda del P.P. solicitamos a la Conselleria de Obras Públicas el asfaltado de dicho tramo ya que esta carretera es de su competencia y así el ayuntamiento se ahorra el tener que pagarlo.

4.º punto: propuesta C.D. utilización para reciclado.

Fue aprobado por unanimidad.

5.º punto: nombramiento delegado Colònia de San Pere.

Por orden del alcalde fue nombrado Benito Capó Cursach.

Esta orden de la alcaldía nos causó extrañeza, ya que con lo adelantado que estaba el pacto con C.B., pensábamos que iba a ser nombrado D. Antonio Llaneras Esteva. Ya que según palabras de este regidor, todo pacto con los independents d'Artà, debía pasar por esta condición, pero vivir para ver donde dije oigo digo diego.

6.º punto: propuesta alcaldía de ampliación del polideportivo para contruir un bar.

Aprobado por unanimidad.

7.º punto: propuesta de la alcaldía de reforma 2.º piso y porche del hospital. Aprobado por unanimidad.

8.º punto: propuesta del P.S.O.E. de podar los pinos de la plaza Colònia San Pere.

Protesta del portavoz del P.S.O.E. Sr. Silva Alegando que les había sido recordada esta propuesta ya que según dicho portavoz también incluía la poda de los pinos de's Pins De's Tren, después de esta queja, se incluyó lo recordado siendo aprobado por unanimidad.

Ruegos y preguntas

La primera pregunta fue del P.P.

1.ª) Coste anual manteniendo jardines Costa y Llobera.

2.º) Costa mensual mantenimiento y limpieza piscina municipal.

Según dijo el Alcalde, cuestan unas 120.000 ptas.

3.º) Qué criterio se siguió para contratar a la empresa encargada de realizar el mantenimiento de la piscina y los jardines de Costa y Llobera.

Contestó el Alcalde que se hizo a dedo, alegando que sólo había en Artà una empresa dedicada a estos trabajos.

La empresa es «Limpieza y mantenimientos».

No hay contrato subasta alguno y se hacen dichos trabajos por administración.

4.º) Porqué morir en Artà cuesta el doble que morir en Palma.

El P.P. alegó haber tratado varias facturas y que realmente es así.

El Alcalde escribió unas tarifas que según él eran las que se harían y según las cuales era cierto que había gran diferencia, pero no tanto como decía el P.P.

Nosotros ni entramos ni salimos; segu-

POMPAS FÚNEBRES ARTANENSES

Avda. Ferrocarril, 33 - Tels 56 30 96 - 56 39 34

ramente alguno de nuestros lectores desgraciadamente lo habrá tenido que comprobar y sabrá quién tiene razón.

Lo cierto es que el P.P. nos ha enseñado dos facturas, una de Palma de unas 42.000 ptas. y otra de Artá que subía a 98.000 ptas.

Durante este debate, el Sr. Julen Adrián gesticulaba y reía de una forma poco cívica.

Cosa que le recriminó el Sr. Sureda del P.P. que a su vez fue llamado al orden por el Alcalde (según el reglamento ningún regidor puede hablar con el público asistente) pero el reglamento también es claro para los asistentes (deben guardar silencio y respeto para con la corporación municipal y los asuntos que allí se traten) y a todas luces el Sr. Adrián no cumplía estos requisitos. Y lo mas triste no fue esto, los triste fue que el Sr. Adrian mintió a los lectores de la revista «Bellpuig» y confundió al autor de la editorial que al

no estar presente confió en sus palabras.

Mintió al decir: el regidor Sr. Sureda, fue llamado al orden por el Alcalde varias veces, sólo fue una vez, Sr. Adrián.

Y mintió al decir (provocó las risas a los asistentes).

Nosotros estábamos allí y en honor a la verdad debemos decir que nadie absolutamente nadie se rió ni gesticuló, sólo lo hizo usted.

El Sr. Adrián por ser foráneo habrá oído decir que los artanenses somos festeros y bullangueros. Y esto es verdad, Sr. Adrián, y esto le habrá llevado a confundir los términos.

Somos así, pero no es menos cierto que los artanenses somos honestos, educados y sobretodo respetuosos con los demás. Y a esto Sr. Adrián o no se lo han dicho o quizá usted no lo ha querido entender.

5.º) Alumbrado de la carretera que va a Ses Pesqueres.

El P.P. retiró esta pregunta al haberse reparado el mismo día dicha avería, dando las gracias al Sr. Alcalde.

6.º) Se pidió por parte del P.P. un acuerdo del consistorio. Para mandar una carta a la telefónica, en señal de protesta por los continuos cortes de servicio cada vez que llueve.

Se aprobó por unanimidad.

7.º) El P.S.O.E. preguntó por radio Artá.

Contestó el Alcalde que pronto volvería a emitir con un programa diario sobre información municipal.

8.º) A la pregunta sobre si se prevé volver a colocar Sa Creu dels Olors el regidor Ginad nos dijo que la nota no tiene valor alguno y que se hará una de nueva.

Rondalla pels qui les saben totes

En Joanet d'Algaira¹

Això era un al·lot de casa pobra d'Algaira que nomia Joanet, i com que sempre anava amb ses mans darrere, els aucells li feren un niu dins ses mans i com se va temer hi tengué cinc cadernerres. —Les duré a vendre a Ciutat, va dir, i què fa? agafa un sac de ciurons i amb so sac i ses cadernerres ja és partit cap a Ciutat, camina caminarà. Abans d'arribar a Ciutat li agafà sa fosca i se va geure davall un pi. Com feia un poc que geia va pensar que no havia amollats ets ciurons a pasturar, s'aixecà, los escampà per allà i se torna geure. Descap d'una estona sent: —rec a rec, rec a rec, s'aixecà a veure que és i vàren ésser una guarda de cunís qui se menjaven ets ciurons. I què fa En Joanet? se posa a agafar cunís i a tots es grassos los pegava un toc darrere ses oreies, los matava i los posava dins es sac, i an es magres los deixava correr. Com va veure que ja no tenia ciurons i que ses cadernerres li havien fuites, se'n tornà a caseva amb so sac ple de cunís. Com sa mare el veu li diu: —I ara com ho farem, si no tenim llenya per couerlos? —No tenguieu ànsia, ma mare, jo aniré a dur-ne. Agafa una somera, l'enganxa a un carro que tenien, pren una corda i se'n va cap a sa garriga a cercar-ne, veu un pi molt gros, ferma sa corda an es carro i a sa soca d'es pi, pega toc a sa somera, sa somera parteix es pi s'arrabaça i pega a dins es carro i En Joanet amb so pi ja li ha estret cap a caseva. Com arribà a caseva li taiaren sa

rama per fer foc i coure es cunís, fan venir es fusters, l'obraren i de sa soca en feren:

*Un buc de guerra
i llavò una guiterra
per fer ballar Na Miquela
a davall es tarongers.*

EN PERE D'ES CAPAMUNT

(1) Això és una «Rondaia» antiga, que em contaren fa molts d'anys, i tal com la me contaren l'he posada.

**Fàbrica de Licors
Cerveces.**
Licors nacionals i estrangers
DES DE 1890
Especialitat en licors mallorquins:
PALO, HERBES DOLCES I SEQUES,
ANIS SEC «LA ESTRELLA DE ARTÀ»

Carrer 31 de Març, 11
Tels. 83 60 38 - 83 62 07
Fax 83 52 80 - ARTÀ

Un anormal pacto en el Ayuntamiento

Los —50— motivos de Convergencia Balear

• Antonio Llaneras «Manyà» • Un Leader lleno de fantasía • Un grupito incondicional • Antimelanismos • Acercamiento al poder • No importa la ideología del amigo de pacto • Ser de Centro lo permite todo • El poder a toda costa • No pudo engañar al PSOE • El control sobre el PP un sueño de verano • Cuatrocientos cincuenta votos • La motivación del elector no cuenta • El Programa Electoral se confecciona para no cumplirlo • Incapacidad para un consenso • Colonialismo • Control propio • Descontrol ajeno • Dominio de la zona • Mandar desde dentro • Trabajar para el pueblo • Conseguir resultados • Progresar • Conseguir lo que hace cuatro años no se les dejó • Hacer política muy local • Obras y servicios • Impulsar al amigo de pacto • Integrarse en el Grupo que gobierna • Aceptar el sectarismo • Demostrar su buen hacer • Chaquetear • Acercamiento al ser • Masoquismo • Estrellato • Política de gran altura • Quehacer de alto interés • Conseguir medallas • Pasar a la posteridad • Alcanzar un buen futuro • Buscar la unión y la fuerza • Superar la frustración a toda costa • Tener poder o quedarse en casa • El poder suele dar satisfacciones • El quedarse en casa es un jubileo político • Posible muerte en

de empeño • Satisfacción de haber llegado • Ver al pueblo desde dentro • Manejar o ser manejado • Disfrutar de lo conseguido • Pasear la aureola por la costa • Ser aún más político •

MORALEJA: Si además de cambia-partidos vestido ahora de convergente, te unes a un Grupo Radical disfrazado de Independiente, puedes convertirte en alumno-oyente de una clase política sectaria.

UN POLITIQUILLO

Comunicado del Partido Popular de Artà

1. Debido a las habladurías sobre pactos entre Grupos Políticos para formar Gobierno estable en este Ayuntamiento, ocurridas después de las elecciones y ahora durante este mes de octubre, nuestro Partido quiere aclarar a sus simpatizantes y al pueblo en general su postura desde incluso antes de las elecciones:

A) Antes de los comicios municipales intentamos formar un solo Grupo de Centro-Derecha, que el Sr. Llaneras, desde un Partido recién creado, se desmarcó a las primeras de cambio.

B) Después de las elecciones, el Grupo «Independents d'Artà» nos llamó para conocer nuestra postura y les contestamos que lo normal era que el Sr. Pastor fuera el Alcalde, como cabeza de lista más votada y que nosotros le ayudaríamos desde la oposición en todo lo que fuera bueno para el pueblo, pero que le reprimiríamos todo lo que hicieran mal. Por tanto, como no nos ofrecimos a pactar con ellos, no tienen base para poder decir que siempre nos han rechazado.

C) Según cuenta el Sr. Silva del PSOE, el Sr. Llaneras mantuvo conversaciones con él para formar un Gobierno Tripartito (PSOE, CB, PP), en los cuales el Sr. Llaneras dijo que tenía controlado al PP. Queremos hacer constar que jamás nuestro Grupo ha hablado después de las elecciones con el Sr. Llaneras y que nunca un Partido consolidado como es el nuestro ha estado, ni estará sumiso a las fantasías de un señor que ha hecho de la política una bufonada para llegar al poder, involucrando a dos Partidos de solera democrática.

2. Igualmente, queremos comunicar periódicamente, el trabajo que hacemos en el Ayuntamiento, que dará frutos o no, dependiendo

de única y exclusivamente del Sr. Alcalde.

Hasta este momento hemos llevado a debate las siguientes propuestas:

A) Terminación de los servicios de la piscina municipal, así como su vallado, para evitar posibles focos de infección.

Se debatió en Pleno, pero el Alcalde no quiso que fuera a votación.

B) Reparación del enrejado de la fuente de «Na Bernardeta» y la construcción de unos urinarios en la Ermita de Betlem.

Se llevó a Comisión Informativa, pero el Alcalde no quiso llevarlo a Pleno.

C) Limpieza de las tachadas que hayan sufrido pintadas, sean del siglo político o ideológico que sean.

Se llevó a Pleno y se aprobó por unanimidad.

D) Ordenación del aparcamiento de la Calle San Mateo de la Colonia.

Se llevó a Comisión Informativa, pero el Sr. Alcalde no la incluyó en el Orden del Día del Pleno.

E) Bacheo del Camino de Son Catiu.

Se llevó a Comisión Informativa, pero el Sr. Alcalde no la incluyó en el Orden del Día del Pleno.

F) Limpieza del Parque Infantil «Del pins del tren» y renovación de los columpios.

Se llevó a la Comisión Informativa, pero el Alcalde no la incluyó en el Orden del Día del Pleno.

Si bien los resultados son descorazonadores, debido a la obstrucción por parte del Sr. Alcalde de ver un pueblo limpio y bonito, nosotros seguiremos en nuestro empeño.

PARTIDO POPULAR

SAUNA - PISCINA - TENIS - SOUVENIRS

Restaurants / Bar

Club Casa Naval

Teléfono 58 90 12

BETLEM

Colonia de San Pedro

ARTÀ, MALLORCA

Bodas, Banquetes, Comida mallorquina

Ha mort Maria Aurèlia Capmany

MARIA AURÈLIA CAPMANY

Coneixedora de L'ARTÀ per mitjà de Jaume Vidal Alcover el polígraf manacorí ens produí angouxa la soptada mort de Maria Aurèlia Capmany.

Sols vuit mesos després de la de Jaume, és una gran pèrdua no sols des del punt de vista cultural sinó també des del punt de vista cívic, en el més ampli sentit de la paraula.

L'OCB va organitzar en la seva memòria una taula rodona amb la participació de Gabriel Janer Manila, Josep M. Llompарт, Aina Moll, Josep M. Palau i Camps i Antoni Serra (Sa Nostra, Centre Cultural, dia 9 d'octubre).

Descansi en pau qui tant va estimar Mallorca.

Autodeterminació, Independència

Un debat a Antena 3: Josep Melià, Damià Pons i Jaume Santandreu, defensaren el dret del poble balear a decidir el seu futur.

Un debat a Antena 3, dins el programa «Mallorca a fondo» (vet ací quina contradicció), emès dijous dia 3 d'octubre, ha estat la primera alenada fresca d'aquesta tardor. Tant en Josep Melià, com en Damià Pons, com en Jaume Santandreu varen estar a l'altura de les circumstàncies i varen dir coses que mai havíem pogut escoltar per TV (és un debat impensable a TVE, per exemple). Tots tres són partidaris de l'exercici del dret a l'autodeterminació dels pobles. Per una banda, en Josep Melià considera que «els estats, o es fonamenten en nacions lliures o no es poden sostenir», sense que creguin ni viable ni vàlida l'opció independentista: «el poble de Mallorca no és independentista i possiblement no ho serà mai». Per l'altra, en Jaume Santandreu considera que l'autodeterminació és una paraula que embulla la gent, i que s'ha de parlar directament d'independència: «o hi ha igualdat o hi ha independència, i

a Mallorca hi hauria d'haver desesperació perquè ens estan robant o atropellant, aquí hi ha desigualtat econòmica i cultural. O som un poble mort o aquí s'aixecarà qualque cosa, perquè la independència és un dret com la llibertat». Finalment, en Damià Pons va dir que «no es pot parlar d'independència en termes absoluts, s'ha d'intentra evitar la dicotomia d'independència contra les grans unitats com l'europea. El que és important és que cada país pugui escollir el tipus de dependències que vulgui tenir».

Tots els ponents coincidiren en un punt, fins i tot en Francesc Gilet, representant del Govern Balear: l'Estat Espanyol xucla molts de recursos econòmics de les Balears i en torna ben pocs.

FABRICA DE MOSAICOS Y PIEDRA ARTIFICIAL
ALMACEN DE MATERIALES DE CONSTRUCCIÓN

Fábrica, Almacén y Oficina: C/. Ramón Lluís, 9 y 11
Tel. 83 61 79 - Fax 83 61 76 - ARTÀ (Mallorca)

Almacén y Tienda: C/ Velasco, 38 - Tel. 56 33 45
CALA RATJADA

CRONICA DE LA MUSICA POP ESPANYOLA

CAPÍTOL 7

*** 1962 ***

* (A partir d'aquest any, tndrem per costum, abans d'entrar en matèria, recalcar les notícies i els fets més importants del temps que mos ocupa).

1962... Sucei aquell any:

* Aquell any 1962, concretament el dia 5 d'Agost, morí una gran estrella del Cinema: **MARILYN MONROE**, per una ingesta de barbitúrics i somnífers. El mite de Hollywood desaparegué entre el misteri. Es parlà de suïcidí com a hipòtesi més factible, d'assassinat (ja que les vinculacions de Marilyn amb el President dels Estats Units, John F. Kennedy i amb el seu germà Robert, eren, segons molta gent «perilloses»), i la CIA podria estar implicada amb el cas, de totes maneres, encara avui, quasi trenta anys després continua el misteri no aclarat de la seva mort.

MARILYN MONROE va morir el mes d'Agost d'aquest 1962.

* 1962 es també l'any tràgic per el escàndol de la **TALIDOMIDA**, un medicament mal controlat que provocà milers d'infants amb tares físiques i psíquiques.

* A Espanya, i a pesar del mutisme informatiu, degut a la censura, es va saber de vagues que donàren lloc a declarar l'estat d'excepció a Astúries i al País Basc.

* Aquest 1962 es l'any del nomenament de Manuel Fraga com a Ministre d'Informació i Turisme.

* Es llançà al espai, per part dels Estats Units, el satèlit de comunicacions «**TELSTAR**», al qual, fins i tot se l'hi dedicà una cançó.

* És ejecutat a Israel, el responsable de la mort de milions de jueus als camps d'extermini nazis: **ADOLF EICHMAN**.

* Els **BEATLES** enregistraren aquest 1962 les seves primeres cançons.

ESPORTS

* **FUTBOL:** Brasil guanya la setèma Copa del Món a Chile, derrotant a Txecoslovàquia per 3 - 1.

El **REAL MADRID**, aquest 1962 es proclamà Campió de Lliga i també de Copa, però per la final de la Copa d'Europa per 5 - 3 davant el Benfica de Portugal. Mentres que **S'ATLÈTIC DE MADRID** guanyà la Recopa al derrotar per 3-0 a la final a la Fiorentina.

Vàren morir a 1962:

- * A Madrid, **JUAN MARCH ORDINAS**, financer i mecenes mallorquí.
- * **JUAN BELMONTE**, popularíssim torero espanyol.
- * La famosa tonadillera **RAQUEL MELLER**.
- * **RAMÓN PÉREZ DE AYALA**, escriptor espanyol; i escriptors de la talla de **HERMANN HESSE**, alemany i Premi Nobel l'any 1946, i un altre Nobel, el del 1949, el nordamericà **WILLIAM FAULKNER**.
- * També mos va deixar a 1962, **CHARLES LAUGHTON**, un sensacional actor britànic.

ALTRES ACONTEIXAMENTS:

* **NOCES REIALS** de Don Juan Carlos i Sofia de Grecia a Atenas, era el 14 de Maig.

* Debut de Montserrat Caballé al Liceo de Barcelona (Gener de 1962).

* Visita i concert multitudinari del idol mundial del moment: **PAUL ANKA** a Barcelona.

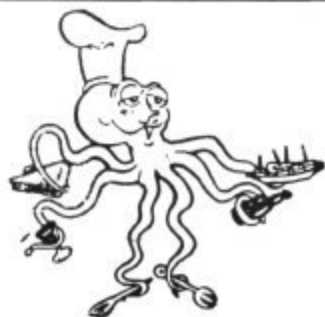
PEL-LÍCULES

* El Cinema espanyol contà aquell any amb pel·lícules com: «**LA CIUDAD NO ES PARA MÍ**» del popular humorista **PACO MARTÍNEZ SORIA**; «**DEL ROSA... AL AMARILLO**» de Summers o «**PLÁCIDO**» de Berlanga.

* Les cintes amb cançons dedins d'aquell 1962 eren: «**TÓMBOLA**», la tercera pel·lícula de **MARISOL**, a la plenitud de la seva

Aquest 1962 es oficialment l'any de les revistes musicals. Això sí, encapçalades per **Marisol** que es l'estrella del moment.

BAR GRAN VÍA

ESPECIALIDAD EN:

- Tapas Variadas
- Pulpo Gallego
- Empanada Gallega
- Ribeiro

Ciutat, 35 - ARTÀ - Tel. 83 62 49

BEATLES: Aquest any es el debut discogràfic dels mites de Liverpool.

carrera als 12 anys; «LOS GUERRILLEROS», film de bandolers andalusos amb MANOLO ESCOBAR com a protagonista i el debut cinematogràfic de ROCÍO JURADO; i, «CANCIÓN DE JUVENTUD» que significava el debut de ROCÍO DURCAL, de la mà de Luis Lucia, el mateix descobridor de MARISOL.

OSCARS 62:

* Millor actor: MAXIMILIAM SCHELL; millor actriu: SOFÍA LOREN.

* Millor pel·lícula: «WEST SIDE STORY», de Jerome Robbins i Robert Wise, amb música de LEONARD BERNSTEIN, i cançons tan conegudes com «María», «América» o «Tonight».

LLISTA D'ÈXITS

GRAN BRETANYA:

* Allà triomfaven: «The Young Ones» de Cliff Richard; «She's not You» de Elvis Presley; «Wonderful Land» de Shadows o «Return to sender», també de'n Elvis.

ESTATS UNITS:

* Indubtablement el gran triomfador d'aquell any es CHUBBY CHECKER i la creació del ball de moda, el més popular que va donar ritmes posteriors per a tot el Món: «THE TWIST»; però també es l'any de «The Lion sleep Tonight» de Tokens; «The Locomotion» de Little Eva; «Telstar» de Tornados; «I can't Stop loving You» de Ray Charles i «Good Luck Charm» de Elvis Presley.

FESTIVALS DE MÚSICA MODERNA: EL PRICE

Aquest any de 1962 significa el començ de la trajectòria rockera espanyola. Per primera vegada, gent de la ràdio va confiar amb la nova juventud que feia una música ben diferent a la que, fins a les hores, s'havia feta. Els germans José i Angel Nieto, varen convença als empresaris del «Circo Price de Madrid», per dur a terme un projecte similar als que se feien des de un parell de mesos a França. Al País veïnat, la música que triomfava era l'anomenada «música moderna» o «ritmes moderns», que venia de l'altre part del Atlàntic.

Així el 18 de Novembre de 1962, es celebrà el primer d'aquests magnets Festivals de Música Moderna, i que, posteriorment tant varen significar per el futur de la jove música pop.

Se veia perfectament que els empresaris que organitzaren aquell I Festival de Música Moderna, eren gent del món del Circ, perquè, la gent que va poder llegir el cartell anunciador, que es va repartir per llocs estratègics de Madrid, havia de comparar obligatòriament amb els cartells que anunciaven un espectacle circense. Deïan lo següent:

1ª Sesión. Domingo 18 de Noviembre de 1962, a las ONCE de la mañana:

- ONTIVEROS, canciones y ritmos de hoy.
- DICK Y LOS RELAMPAGOS, los electrónicos del ritmo.
- El aplaudido cantor filipino EDDY.
- 1, 2, 3, 4, 5 magos del rock LOS TONNYS.
- LOS CINCO ESTUDIANTES, el primer conjunto de ESPAÑA, ¡sensacionales!

PRESENTA y anima: ANGEL NIETO. Localidades a 10, 15 y 20 pts.

(També s'ha de dir que a més a més, actuaren LOS DIAMOND BOYS).

L'assistència va esser nombrosíssima, i la recaptació final fou de 25.500 pts., descontant posteriorment els gastos de publicitat, els acomodadors, electricistes, etc..., els germans Nieto es repartigueren a parts iguals les 1.459,25 pts. per a cada un.

MICKY y LOS TONY'S, uns dels primers grups que desfilaren per el PRICE madrileny.

Així es va tancar el sald d'aquell macro Festival, primer del Price, i que significava la «primera pedra ferma» d'una gran i colosal piràmide musical que vendria a partir d'aquella data.

—Aquell any també es l'inici de les anomenades Revistes Musicals, escrites. Així va sortir al carrer la primera dedicada al fenomen: DISCOBOLO: Però s'ha de significar que la portada l'acaparava una nina rossa, d'ulls cels, malaguenya per més senyes i que era una figura a tot el País: MARISOL.

**SUSCRIBANSE,
LLAMANDO AL TEL. 83 62 49**

Comercial
ARTA

EN ARTA:
Carrer de Clutat, 26 - Tel. 56 21 48

EN MANACOR:
Polígono Industrial
C/. Menestrals, 11 - Tel. 55 58 11

BATILE

B.C.S. Taladoras y Segadoras

Per més informació: Cridar al Tel. 83 61 48

Massey-Ferguson. Tractores	
CONDOR	Motocultores y Motobombas
BATILE	Empacadoras • Rotompaadoras y Sistemas de Riego
JAZURCA	Equipos preparación tierra y siembra
AGUDO	Cubos de vacío
MONDIAL Y OPEN	Motoculturas
GAMBA	Pulverizadores
GASPADO	Barras de Corte
JARCINESA	Benoques
BLANC	Peladoras de Almonds
BLUM	Azonadoras

MIGUEL ALZAMORA RIERA, un futuro campeón ciclista en ciernes

Miguel Alzamora Riera, 17 años de edad, estudiante de B.U.P., firme esperanza ciclista y, sin ascendentes deportivos familiares, salvo el fervor entusiasta de su progenitor en la época de S. Sastre. Sus actuaciones a lo largo de la temporada han sido tan felices como prometedoras y no es correr ningún albur afirmar que, ahora mismo, es uno de los más prometedores corredores de la isla.

No se le han subido los humos a la cabeza a pesar de ostentar un «currículum» impecable. Miguel pisa firme y es consciente de las enormes dificultades que entraña entrar en el clan de los consagrados. No se arredra ni amilana. Sueña con la bici, disfruta corriendo y vive con intensidad el ciclismo y todas sus vicisitudes.

En este momento de cierre de campaña llega la hora del balance y por ello, enhebramos el siguiente diálogo:

—Miguel, ¿dónde te sientes más a gusto, en pista o en carretera?

—En carretera.

—Sin embargo, tu acabas de ganar la «Challenge» de pista.

—En efecto, pero es que en la carretera también me he defendido bastante bien. En la «Challenge» de carretera he sido segundo, tras mi compañero Tauler que ha sido el vencedor.

—¿Y, en cuál de las dos especialidades crees contar con mejores opciones?

—No sé; creo que me defiendo bien en las dos.

—Háznos una valoración de 0 a 10 puntos sobre las cualidades que sinceramente crees reunir como sprinter, rodador y escalador.

—En calidad de sprinter, 5 puntos; como rodador, 7; y como escalador, 4.

—¿No te has apuntado algo bajo?

—No, así está bien.

—Ahora, otra valoración sobre inteligencia, coraje, arrojo y fuerza, siempre como cualidades de corredor.

—Inteligencia, 7 puntos; coraje, 6; arrojo, 7 y fuerza, también 7.

—De todas estas cualidades ¿cuál consideras la principal?

—Creo que para correr y defenderte bien debes de tener de todas ellas y, sobretodo, tienes que emplear la inteligencia.

—Corredor o corredores mallorquines que ves con mejor porvenir.

—Hay varios. Juan Llaneras es un corredor al que le veo bastante futuro; Recio me gusta como corre; Cirer, si este chico se asentase, bien podría ser profesional, ahora mismo; y, Porrás es bastante bueno, tiene cualidades.

Llegados a este punto expongo a Alzamora que por marcas y promedios los ciclistas mallorquines ocupan un buen lugar en los rankings y, sin embargo, cuando acuden a los campeonatos nacionales ni los resultados ni los tiempos son acordes con las marcas que tienen acreditadas. Para ello, le inquirimos:

—¿A que es debido?

—Efectivamente, las clasificaciones no son buenas porque no vamos preparados para combatir con esta gente. No es que sean mejores que nosotros sino que llevan mejor material y más preparación. Además tampoco hemos tenido suerte. Yo mismo me he caído en los dos campeonatos disputados.

Por nuestra parte compartimos en buena medida esta opinión. Sabemos que, por ejemplo, vascos y catalanes estuvieron semanas concentrados preparando los campeonatos y, por otra parte, la medalla de bronce conquistada por el equipo balear, —Recio, Tauler y Alzamora—, en Alcázar de San Juan, hace escasamente un

Miguel Alzamora, una promesa casi una realidad.

mes, con material adecuado y buena preparación, podría haber sido muy bien oro o, en el peor de los casos, plata.

—Volviendo al tajo, ¿cuál ha sido la victoria que mayor satisfacción te ha producido?

—Este año al ganar en Llucmajor ya que era la primera vez que venía en una carrera conjunta con los amateurs.

—Dentro del calendario regional, ¿la carrera que más te ilusiona ganar?

—Ninguna en particular; me ilusiona ganar todas las carreras que pueda. Si puede ser una clasificación general absoluta, mejor.

—Suscientamente, ¿qué te sugieren estos nombres? ¿Tauler?

—Un buen corredor y un buen compañero y amigo.

—¿Recio?

—Sabe como correr y cuando atacar.

—¿Ciclismo?

—Deporte bonito pero bastante duro.

—¿Tour?

—Carrera muy importante y con ganas de llegar a correrlo.

Llegados al epilogo dejemos las palabras y pasemos a los hechos. Alzamora, aún cuando los campeonatos regionales no llegaron para él en buen momento de forma, consiguió el oro en el kilómetro salida parada, plata en velocidad y bronce en persecución, lo que constituye la mejor prueba y aval de ser un ciclista completo y con serias opciones en las diversas especialidades. Su balance se completa con la victoria en la «Challenge» de pista y el segundo puesto en la de carretera.

Alzamora está en el buen camino, su constante progresión es un esperanzador augurio de que en un futuro próximo, Artà puede volver a vibrar al conjuro de sus actuaciones. ¡Aupa, Miguell!

J.C.F.

Tauler, Alzamora y G. Gayá componentes del Equipo SUBARU.

Plaça Conqueridor, n.º 8
Tel. 83 52 44

07570 ARTÀ
(Mallorca)

Jardineria, Disseny
Manteniment i
Venda de Plantes

Joan Llabata Morey

HIPICAS

Ultimamente la afición de Artà, ha adquirido dos importantes productos, el primero ha sido la Cuadra Sa Corbaia, con el caballo semental ORIO, hijo de CAPRION (1'19) y HONFLEUR (1'19).

ORIO, fue importado en septiembre del 88 con un record de 1'177 y en Mallorca lo tiene de 1'203. Sus dos hermanos paternos que han llegado a nuestra isla son LIS DE LA NOE y NORI DES ETANGS.

Su abuelo FEU FOLLET, fue el ganador del Gran Prix de América en el año 54 a 1'18, este trotón era nieto de URANIE, tres veces ganadora del Gran Prix en los años 30, con su mejor tiempo de 1'22.

Por la línea materna, su madre es hermana de GIATO, el que tan buenos productos ha dado en Mallorca, y su abuela VENUS DE VIVIER era hermana de UPSALIN, también ganador del Gran Prix en el año 69.

Además es descendiente de CARIOCA II, ARLETTE III, QUINIO, CHAMBON, etc. En resumen, un gran raceador con mucha cla-

ORIO, semental de la Cuadra Sa Corbaia.

se, que había pasado por desapercibido hasta ahora, por muchos cabalistas.

Por otra parte el potro de dos años SENYOR C.M., ha pasado a ser propiedad de los hermanos Fuster Servera, éste es hijo de JAHVE y BOULAINES DOS, en su debut en Palma el 12 de octubre, ganó la carrera con facilidad a 1'30.

Día 6 de octubre, LIDUVINA V.X. y LIEBRE O tomaron parte en las carreras en Son Pardo, ocupando las dos primeras posiciones con el mismo tiempo de 1'27, siendo LIDUVINA V.X. la vencedora seguida de LIEBRE O.

RIGGI ha sido otra vez noticia por clasificarse en segundo lugar en dos importantes pruebas, carrera del II memorial Juan Mora y en el Premio Campeón de Campeones a 1'23. Este trotón con más de un millón de pesetas en premios es el número uno en sumas ganadas.

También hay dos yeguas a destacar, PANYORA por ser la cuarta mejor velocidad del hipódromo de Manacor en lo que va de año con el tiempo de 1'22'7, mientras JUNITA a 1'23'3 es la número diez.

JUNITA, en la clasificatoria del Premio Comunidad Autónoma, prueba celebrada el 6 de octubre, ganó la carrera con el tiempo de 1'20'9, demostrando estar muy en forma y ser la mejor nacional del momento.

En la diada de la Hispanidad, en la sesión matinal destacaron RATA ZALEA que se clasificó en 2º lugar a 1'29'2 y el ya mencionado SENYOR C.M. que se hizo con la victoria en la prueba de potros a 1'30, también ganó su carrera LIEBRE O al mejor tiempo de 1'24'5.

Por la tarde, MERAVELLA hizo 2º a 1'25'3 y en la carrera Gran Premio Comunidad Autónoma, principal atractivo de la reunión, en que de los quince participantes cinco eran de Artà, JUNITA, LUCAS, LIRICO, PANYORA y NOSTRO V.X. una vez más los trotones artanenses dieron su talla y en una apretada llegada los tres primeros clasificados fueron de Artà, por este orden LUCAS 1'22'7, JUNITA 1'22'9 y LIRICO 1'23.

El día siguiente en Manacor, fue una reunión tan exitosa como la anterior por los trotones artanenses, en donde de las ocho carreras disputadas, cuatro eran ganadas por RUMBA 1'30'8, RATA ZALEA 1'30'5, TORNADE OF FRANCE 1'21'9 y LINDO MUNDO 1'27'1. CASTAÑER hizo 2º a 1'26'1 y JOLY GRANDCHAMP 4º a 1'27'7.

TOMEU FEMENIAS SARD

Fotos.— Revista TROT

JUNITA, conducida por Caty Massanet marcó 1'20'9.

Yegua D'ets Olors, LIDUVINA V.X., conducida por Miguel Carrió.

COMPRA-VENTA DE AUTOMOVILES

TALLER MECÁNICO MIGUEL GENOVART

Reparaciones en general
Compra y venta de automóviles

de todas las marcas y modelos,
nuevos o usados

Crta. Sta Margarita

Telf: 83 60 12 ARTÀ (Mallorca)

Foto Comentada

Mai per mai s'ha de dir ni pensar que qual-sevol temps passat fou millor. El que passa és que mirant aquestes fotos es desprén un perfum de melangia misteriosa.

Al voltant dels anys, vint més o manco,

quan es General Primo de Rivera pegà aquell cop d'estat que de tot d'una fou tan ben rebut i que va acabar com sa processó de ses moixetes, però desterrant abans n'Unamuno per lliberal i que, pràcticament, se carregà sa monarquia espanyola...

Per aquelles saons, aquest floret de jove-netes va anar a Ca Mestre Pep Butlo, aquell inclit personatge que emitia ses més estrepitoses rialles fresques, i se retrataren.

Són de darrera al davant i de esquerra a dreta: na Maria Cassina; dòna d'aquell sindicalista convingut que fou en Joan de Son Ramon i mare del nostre amic Jaume Alzamora, editor, escriptor, director turístic i factotum d'aquesta estupenda «Unió de s'Arenal».

Na Bet Canaia dels Canais vinaters de per Sa Colònia de Sant Pere, fadrina, per més senyes.

Na Francisca Cafena que es casà amb Jaume Confit que també caplleuaven més avall de Sa Costa d'en Xepato.

Na Maria Leva, casada amb en Tomeu Bou (d'Es Recó) empleat des ferrocarril i més tard cap dels cines del cunyat «Metropolitan» i «Rivoli».

Na Bet Moixeta dona d'en Rafel Forné aquell Sant Homo que va restaurar sa careta del Dimoni Gros.

Na Maria Coloma, germana de Mestre Joan Colom i que també va decidir es quedar-se fadrina.

Na Maria Raia de C'an Pere Rai que vivia porta per porta davant ca Mestre Andreu Ranxer de Sa Fonda de Nàpols, que les digué quan miraven estorades sa creu vermella que li pintaren es gabaires d'es «Muri-ment»: «Això vol dir que no dec res, queestic cabal».

I sa darrera, na Bet Cassina, dona d'en Toni Capaller, aquell criat de Ca Don Pep Jordana germana de sa primera.

Aquí teniu aquest floret de que vos parlava. Perfum de lavanda i sabó d'olors. Gentils donzelletes artaneres que cridaven s'atenció de Josep Carner.

Disfrutau-les.

TALLER DE NA TITIAIA

REGISTRE CIVIL D'ARTÀ

Moviment natural de població. Mes de setembre 1991

NAIXEMENTS

29-8-91 Natalia Garcia Rodríguez, filla de Juan i Maria Isabel.

22-9-81 Yomara Vega Vaca, filla de Víctor i Remedios.

MATRIMONIS

14-9-91 José Francisco Palou Esteva amb Maria-José Bauzá Sansó.

28-9-91 Antonio Bisbal Servera amb Francisca Carrió Santandreu.

DEFUNCIONS

9-9-91 Bartolomé Ginard Artigues. C/. Pep Not, 37. 73 anys.

punt FINAL

TORNAREM TOT D'UNA QUE POGUEM

ES CÒPIA

EL REPELENTE NIÑO VICENTE

—Hace cinco años que mi Pepito se retiró de la droga.
—Sí, Doña Encarnación; todos sabemos que murió en el ochenta y siete.